ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 6

«06» դեկտեմբերի 2023թ.

ԷԻԿ/բ-139, Շրջակա միջավայրի իրավունք, ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	**042101.00.6, Իրավագիտություն** /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	**042101.01.6, Իրավագիտություն** /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	**իրավագիտության բակալավր** /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	**Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման** /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	**առկա, հեռակա** /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	հեռակա **2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ**
Դասախոս(ներ)՝	Աթոյան Սոֆիա /անուն, ազգանուն/ էլ. հասցե/ներ sofiaatoyan20irav@paara.am

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները ....
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների ....
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը ....
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները ....
8. Դասավանդման մեթոդներ........................ ..
9. Ուսումնառության մեթոդները ....
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը ....
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.............
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ........................ ..
   12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ............. ..
   12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ........................ ...
   12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ...... ..
   12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ....
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.............. ..
14. Գնահատում........................ ..
   14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում........................ ..
   14.2. Հարցաշար........................ ..
   14.3. Գնահատման չափանիշներ........................ ..
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ........................ ..

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. **Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].**

«Շրջակա միջավայրի իրավունք» դասընթացը կարևորվում է իրավագիտության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 042101.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. **Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.**

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- ուսանողներին զինել գիտելիքներով բնական ռեսուրսների օգտագործման ու պահպանման ոլորտում պետության սահմանած իրավական նորմերով, դրանց իրացման մեխանիզմներով և պաշտպանական ֆունկցիաներով
- ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, իրավագիտական աշխարհայացքը,
- նախապատրաստել ուսանողներին ուսումնասիրված նյութի գործնական կիրառմանը,
- խորացնել ընդհանուր իրավագիտական գիտությունների առարկայաշարի ուսումնասիրությունը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսանողների մոտ ձևավորել համապատասխան հմտություններ վերլուծելու նոր գիտելիքն ու այն համադրելու արդեն իսկ գոյություն ունեցողի հետ
- ուսանողների մոտ ձևավորելու վերլուծական մտածողություն
- ձևավորելու քննադատական մտածողություն, ստացած նոր գիտելիքը սինթեզելու կարողություն

3. **Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.**

«Շրջակա միջավայրի իրավունք» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 042101.01.6 «Իրավագիտություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող մասնագիտական առարկաներից:

4. **Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.**

«Շրջակա միջավայրի իրավունք» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Գիտելիք

Գիտելիք և իմացություն

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
2) Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:

Հմտություն
Գիտելիքի և իմացության կիրառում

1) Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը:
2) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:

Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

1) Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել, ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ:

Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)

1) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:

Կարողունակություն
Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

1) Ունակ է՝ ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու լիարժեք մասնագիտական գործունեություն:
2) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:
3) Ունակ է՝ ուսումնառության և (կամ) աշխատանքի ընթացքում կատարելու առաջադրանքներ, ցուցաբերելու անհրաժեշտ ինքնուրույնություն և ստանձնելու պատասխանատվություն մասնագիտական որոշումներ կայացնելիս:
4) Ունակ է՝ աշխատելու թիմում:
5) Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:
6) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

<u>**Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ**</u>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

<u>ԳԿ1</u> վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

<u>ԳԿ4</u> մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
<u>ԳԿ9</u> խնդիրների լուծում,
<u>ԳԿ10</u> որոշումների ընդունում:
Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝
<u>ՀԳԿ1</u> գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
<u>ՀԳԿ2</u> հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
<u>ՀԳԿ3</u> սովորելու ունակություն,
<u>ՀԳԿ8</u> ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

<u>Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)</u>

<u>ԱԿ2</u> հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
<u>ԱԿ4</u> ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
<u>ԱԿ6</u> կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
<u>ԱԿ11</u> տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
<u>ԱԿ14</u> տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Շրջակա միջավայրի իրավունք» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իրավագիտական մասնագիտական գործունեության ընթացքում, մագիստրատուրայում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		**6 կրեդիտ/180 ժամ**

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն		16
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք		8
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		156

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Ընդամենը		180
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		քննություն

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]`

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:

- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր.

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում.

---

[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	**Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը** 1. Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը և առարկան: 2. Էկոլոգիական իրավունքի համակարգը, կարգավորման մեթոդները: 3. Էկոլոգիական իրավունքի աղբյուրները, իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ: 4. Մարդու էկոլոգիական կարգավիճակն ըստ միջազգային փաստաթղթերի և ըստ ՀՀ օրենսդրության, Օրհուսի Կոնվենցիա: 5. Բնական ռեսուրսներ, սեփականության իրավունքի հասկացությունը բովանդակությունը և ձևերը	2				
2.	**Հողային իրավունք (հողային օրենսգիրք)** 1. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Հողամասը՝ որպես հողային իրավահարաբերությունների օբյեկտ: 4. Հողերի նպատակային նշանակությունը, հողատեսքերը, գործառնական նշանակությունը 5. Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդը, դասակարգումը 6. Քրեական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 366,367,381,382	2	2			

[8] Նման է օրացուցային պլանին

3.	**Ջրային իրավունք (ջրային օրենսգիրք)** 1. Ջրային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Ջրային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Ջրային ռեսուրսներ, կառավարման մարմինները, ռազմավարական օգտագործումը, պահպանությունը, պետական հսկողությունը 4. Ջրօգտագործում, ջրերի վնասակար ներգործության կանխումն ու վերացումը: 5. Ջրային հարաբերություններում ծագած վեճերի լուծումը, պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության խախտման համար: 6. Քրեական պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 375-380	4	2			
4.	**Անտառային իրավունք (Անտառային օրենսգիրք)** 1. Անտառային օրենսդրություն, կարգավորման առարկա 2. Անտառների եվ անտառային հողերի նկատմամբ սեփականությունը 3. Անտառների դասակարգումը, անտառների պահպանությունը եվ պաշտպանությունը, անտառավերականգնում եվ անտառապատում 4. Անտառօգտագործում, անտառների կամ անտառային հողերի վարձակալությունը 5. Անտառային օրենսդրության խախտումների համար պատասխանատվությունը 6. Քրեական պատասխանատվությունը անտառային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 386-392	4	2			
5.	**Ընդերքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը** 1. Օրենսգրքի կարգավորման առարկան, ընդերքի մասին հայաստանի հանրապետության օրենսդրության հիմնադրույթները, 2. Ընդերքօգտագործում, Ընդերքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը 3. Շրջակա միջավայրի եվ ընդերքի պահպանությունն ընդերքօգտագործման ընթացքում 4. Ընդերքի օգտագործման եվ պահպանության պետական վերահսկողությունը	4	2			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		16	8			

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	ՀՀ հողային օրենսգիրք	
3.	ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք	
4.	ՀՀ քրեական օրենսգիրք	
5.	Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգիրք	
6.	Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական և բուսական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման սակագների մասին» ՀՀ օրենք	
7.		
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	«Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենք	
2.		
3.		
4.		
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն [9]
1.	**Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը**	1. Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը և առարկան: 2. Էկոլոգիական իրավունքի համակարգը, կարգավորման մեթոդները: 3. Էկոլոգիական իրավունքի աղբյուրները, իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ: 4. Մարդու էկոլոգիական կարգավիճակն ըստ միջազգային փաստաթղթերի և ըստ ՀՀ օրենսդրության, Օրհուսի Կոնվենցիա: 5. Բնական ռեսուրսներ, սեփականության իրավունքի հասկացությունը	2	ՊԳ 1- 6

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն4

		բովանդակությունը և ձևերը		
2.	**Հողային իրավունք (հողային օրենսգիրք)**	1. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Հողամասը՝ որպես հողային իրավահարաբերությունների օբյեկտ: 4. Հողերի նպատակային նշանակությունը, հողատեսքերը, գործառնական նշանակությունը 5. Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդը, դասակարգումը 6. Քրեական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 366,367,381,382	2	ՊԳ 1- 6
3.	**Ջրային իրավունք (ջրային օրենսգիրք)**	1. Ջրային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Ջրային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Ջրային ռեսուրսներ, կառավարման մարմինները, ռազմավարական օգտագործումը, պահպանությունը, պետական հսկողությունը 4. Ջրօգտագործում, ջրերի վնասակար ներգործության կանխումն ու վերացումը: 5. Ջրային հարաբերություններում ծագած վեճերի լուծումը, պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության խախտման համար: 6. Քրեական պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 375-380	4	ՊԳ 1- 6
4.	**Անտառային իրավունք (Անտառային օրենսգիրք)**	1. Անտառային օրենսդրություն, կարգավորման առարկա 2. Անտառների եվ անտառային հողերի նկատմամբ սեփականությունը 3. Անտառների դասակարգումը, անտառների պահպանությունը եվ պաշտպանությունը, անտառավերականգնում եվ անտառապատում 4. Անտառօգտագործում, անտառների կամ անտառային հողերի վարձակալությունը 5. Անտառային օրենսդրության խախտումների համար պատասխանատվությունը	4	ՊԳ 1- 6

		6. Քրեական պատասխանատվությունը անտառային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 386-392		
5.	**Ընդերքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը**	1. Օրենսգրքի կարգավորման առարկան, ընդերքի մասին հայաստանի հանրապետության օրենսդրության հիմնադրույթները, 2. Ընդերքօգտագործում, Ընդերքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը 3. Շրջակա միջավայրի եվ ընդերքի պահպանությունն ընդերքօգտագործման ընթացքում 4. Ընդերքի օգտագործման եվ պահպանության պետական վերահսկողությունը	4	ՊԳ 1- 6

12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքան ակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	**Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը**	1. Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը և առարկան: 2. Էկոլոգիական իրավունքի համակարգը, կարգավորման մեթոդները: 3. Էկոլոգիական իրավունքի աղբյուրները, իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ: 4. Մարդու էկոլոգիական կարգավիճակն ըստ միջազգային փաստաթղթերի և ըստ ՀՀ օրենսդրության, Օրհուսի Կոնվենցիա: 5. Բնական ռեսուրսներ, սեփականության իրավունքի հասկացությունը բովանդակությունը և ձևերը	2		ՊԳ 1- 6
2.	**Հողային իրավունք (հողային օրենսգիրք)**	1. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը:	2		ՊԳ 1- 6

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		3. Հողամասը՝ որպես հողային իրավահարաբերությունների օբյեկտ: 4. Հողերի նպատակային նշանակությունը, հողատեսքերը, գործառնական նշանակությունը 5. Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդը, դասակարգումը 6. Քրեական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 366,367,381,382			
3.	**Ջրային իրավունք (ջրային օրենսգիրք)**	1. Ջրային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Ջրային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Ջրային ռեսուրսներ, կառավարման մարմինները, ռազմավարական օգտագործումը, պահպանությունը, պետական հսկողությունը 4. Ջրօգտագործում, ջրերի վնասակար ներգործության կանխումն ու վերացումը: 5. Ջրային հարաբերություններում ծագած վեճերի լուծումը, պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության խախտման համար: 6. Քրեական պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 375-380	2		ՊԳ 1- 6
4.	**Անտառային իրավունք (Անտառային օրենսգիրք)**	1. Անտառային օրենսդրություն, կարգավորման առարկա 2. Անտառների եվ անտառային հողերի նկատմամբ սեփականությունը 3. Անտառների դասակարգումը, անտառների պահպանությունը եվ պաշտպանությունը, անտառավերականգնում եվ անտառապատում 4. Անտառօգտագործում, անտառների կամ անտառային հողերի վարձակալությունը 5. Անտառային օրենսդրության խախտումների համար պատասխանատվությունը 6. Քրեական պատասխանատվությունը անտառային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 386-392	2		ՊԳ 1- 6

5.	**Ընդերքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը**	1. Օրենսգրքի կարգավորման առարկան, ընդերքի մասին հայաստանի հանրապետության օրենսդրության հիմնադրույթները, 2. Ընդերքօգտագործում, Ընդերքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը 3. Շրջակա միջավայրի եվ ընդերքի պահպանությունն ընդերքօգտագործման ընթացքում 4. Ընդերքի օգտագործման եվ պահպանության պետական վերահսկողությունը	2		ՊԳ 1- 6

12.3 Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[11]
1.					

12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[12]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[13]
1.						

13 Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[14]

---

[11] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[12] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[13] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[14] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

14 Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[15]:

14.1 Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է բանավոր քննությամբ:

---

[15]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

14.3 Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

Ընդգրկված հարցեր.

1. Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը և առարկան:
2. Էկոլոգիական իրավունքի համակարգը, կարգավորման մեթոդները:
3. Էկոլոգիական իրավունքի աղբյուրները, իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ:
4. Մարդու էկոլոգիական կարգավիճակն ըստ միջազգային փաստաթղթերի և ըստ ՀՀ օրենսդրության, Օրհուսի Կոնվենցիա:
5. Բնական ռեսուրսներ, սեփականության իրավունքի հասկացությունը բովանդակությունը և ձևերը
6. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները:
7. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը:
8. Հողամասը՝ որպես հողային իրավահարաբերությունների օբյեկտ:
9. Հողերի նպատակային նշանակությունը, հողատեսքերը, գործառնական նշանակությունը
10. Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդը, դասակարգումը
11. Քրեական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 366,367,381,382
12. Ջրային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները:
13. Ջրային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը:
14. Ջրային ռեսուրսներ, կառավարման մարմինները, ռազմավարական օգտագործումը, պահպանությունը, պետական հսկողությունը
15. Ջրօգտագործում, ջրերի վնասակար ներգործության կանխումն ու վերացումը:
16. Ջրային հարաբերություններում ծագած վեճերի լուծումը, պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության խախտման համար:
17. Քրեական պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 375-380
18. Անտառային օրենսդրություն, կարգավորման առարկա
19. Անտառների եվ անտառային հողերի նկատմամբ սեփականությունը
20. Անտառների դասակարգումը, անտառների պահպանությունը եվ պաշտպանությունը, անտառավերականգնում եվ անտառապատում
21. Անտառօգտագործում, անտառների կամ անտառային հողերի վարձակալությունը
22. Անտառային օրենսդրության խախտումների համար պատասխանատվությունը
23. Քրեական պատասխանատվությունը անտառային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 386-392
24. Օրենսգրքի կարգավորման առարկան, ընդերքի մասին հայաստանի հանրապետության օրենսդրության հիմնադրույթները,
25. Ընդերքօգտագործում, Ընդերքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը
26. Շրջակա միջավայրի եվ ընդերքի պահպանությունն ընդերքօգտագործման ընթացքում
27. Ընդերքի օգտագործման եվ պահպանության պետական վերահսկողությունը

14.4 Գնահատման չափանիշները[16].

- Տեսական գիտելիքները:
- Սեմինար պարապմունքները՝ 4 ստուգում:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ 2 ստուգում:

---

[16] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ **042101.00.6, իրավագիտություն**

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **042101.01.6, իրավագիտություն**

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **իրավագիտության բակալավր**

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԷԻԿ/բ-139 Շրջակա միջավայրի իրավունք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">6 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">24</td><td>Դասախոսություն</td><td>16</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td>8</td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">156</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">180</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Քննություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">• ուսանողներին զինել գիտելիքներով բնական ռեսուրսների օգտագործման ու պահպանման ոլորտում պետության սահմանած իրավական նորմերով, դրանց իրացման մեխանիզմներով և պաշտպանական ֆունկցիաներով
• ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, իրավագիտական աշխարհայացքը,
• նախապատրաստել ուսանողներին ուսումնասիրված նյութի գործնական կիրառմանը,
• խորացնել ընդհանուր իրավագիտական գիտությունների առարկայաշարի ուսումնասիրությունը:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Գիտելիք
Գիտելիք և իմացություն
1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
2) Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կոլիզիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:</td></tr>
</table>

	Հմտություն *Գիտելիքի և իմացության կիրառում* 1) Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը: 2) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը: *Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ* 1) Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել, ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ: *Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)* 1) Կարող է դրսևորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար: **Կարողունակություն** *Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)* 2) Ունակ է՝ ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու լիարժեք մասնագիտական գործունեություն: 3) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին: 4) Ունակ է՝ ուսումնառության և (կամ) աշխատանքի ընթացքում կատարելու առաջադրանքներ, ցուցաբերելու անհրաժեշտ ինքնուրույնություն և ստանձնելու պատասխանատվություն մասնագիտական որոշումներ կայացնելիս: 5) Ունակ է՝ աշխատելու թիմում: 6) Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: 7) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:
Դասընթացի բովանդակությունը	**Թեմա 1 Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը** 1. Էկոլոգիական իրավունքի հասկացությունը և առարկան: 2. Էկոլոգիական իրավունքի համակարգը, կարգավորման մեթոդները: 3. Էկոլոգիական իրավունքի աղբյուրները, իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ:

	4. Մարդու էկոլոգիական կարգավիճակն ըստ միջազգային փաստաթղթերի և ըստ ՀՀ օրենսդրության, Օրհուսի Կոնվենցիա: 5. Բնական ռեսուրսներ, սեփականության իրավունքի հասկացությունը բովանդակությունը և ձևերը **Թեմա 2 Հողային իրավունք (հողային օրենսգիրք)** 1. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուրբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Հողամասը՝ որպես հողային իրավահարաբերությունների օբյեկտ: 4. Հողերի նպատակային նշանակությունը, հողատեսքերը, գործառնական նշանակությունը 5. Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդը, դասակարգումը 6. Քրեական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 366,367,381,382 **Թեմա 3 Ջրային իրավունք (ջրային օրենսգիրք)** 1. Ջրային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: 2. Ջրային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուրբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը: 3. Ջրային ռեսուրսներ, կառավարման մարմինները, ռազմավարական օգտագործումը, պահպանությունը, պետական հսկողությունը 4. Ջրօգտագործում, ջրերի վնասակար ներգործության կանխումն ու վերացումը: 5. Ջրային հարաբերություններում ծագած վեճերի լուծումը, պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության խախտման համար: 6. Քրեական պատասխանատվությունը ջրային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 375-380 **Թեմա 4 Անտառային իրավունք (Անտառային օրենսգիրք)** 1. Անտառային օրենսդրություն, կարգավորման առարկա 2. Անտառների եվ անտառային հողերի նկատմամբ սեփականությունը 3. Անտառների դասակարգումը, անտառների պահպանությունը եվ պաշտպանությունը, անտառավերականգնում եվ անտառապատում 4. Անտառօգտագործում, անտառների կամ անտառային հողերի վարձակալությունը 5. Անտառային օրենսդրության խախտումների համար պատասխանատվությունը 6. Քրեական պատասխանատվությունը անտառային օրենսդրության պահանջների խախտումների համար, ՀՀ քրեական օրենսգիրք, հոդված 386-392 **Թեմա 5 Ընդերքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը** 1. Օրենսգրքի կարգավորման առարկան, ընդերքի մասին հայաստանի հանրապետության օրենսդրության հիմնադրույթները, 2. Ընդերքօգտագործում, Ընդերքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը 3. Շրջակա միջավայրի եվ ընդերքի պահպանությունն

	ընդերքօգտագործման ընթացքում 4. Ընդերքի օգտագործման եվ պահպանության պետական վերահսկողությունը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապաասխան: **https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf**
Գրականություն	Պարտադիր- ՀՀ հողային օրենսգիրք ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք ՀՀ քրեական օրենսգիրք Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգիրք Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական նբնական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման սակագների մասին» ՀՀ օրենք Լրացուցիչ- «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենք